

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

Letnik II.

V Ljubljani 15. maja 1901.

Št. 10.

V premislek!

Nprašanje o učiteljski organizaciji je prej ko slej na dnevnem redu. Vredno je, da se najboljše moči z vsemi silami pečajo z njim. O tem smo si menda pač edini, da se organizacija ne dá diktirati, marveč da mora teženje po nji priti izmed članov samih, da ne sme sloneti na terorizmu, marveč na treznem razumu, da mora imeti jasen temelj in določene smeri. Nekaj glavnih misli v tem oziru podajemo v nastopnih vrstah:

1. Učiteljska organizacija mora biti v soglasju z zdravimi smermi javnega življenja. Učiteljski stan se ne sme iztrgati izmed drugih stanov, marveč mora z njimi vred v lepi zvezi rasti in se krepiti. To pa ni mogoče, če se ne vpoštevata, kako se razvija javno življenje. Poglejmo njegove glavne smeri!

Najprej vidimo, da se vedno bolj ruši centralizem. Tista doba, ko se je vse odločevalo na enem mestu, gre h koncu in vedno bolj razpadajo ostanki centralističnega sestava. Vsakdo, komur je kaj do svobode in do napredka, mora biti tega vesel. Svinčena mōra absolutističnega birokratizma se polagoma odmika. Namestu centralizma se krepí avtonomizem. Samostojnost dežel, občin, pa tudi narodov in stanov se vedno bolj povdarja in vse kaže, da kmalu zmaga avtonomiško načelo.

Naša organizacija ne sme tega prezirati. Nasloniti se mora tudi ona na mlado in čilo avtonomiško gibanje. Kako malo premisleka je v liberalni

zvezi v tem oziru, nam najbolj priča tista točka v programu, ki zahteva, naj se krajni šolski sveti odpravijo in naj se ljudska šola podržavi. Obe te zahtevi sta centrališko-liberalni, dišita po absolutizmu in drži se jih madež nazadnjaštva. Za Boga! sedaj, ko se hočejo vsi veliki organizmi v državi — narodni, zgodovinsko - politiški in gospodarski — osamosvojiti in odtrgati od centralizma, se čujejo take zahteve! Lahko umevamo socialnega demokrata, če govori o podržavljenju vse zasebne lasti in dosledno tudi vsega šolstva, a pri tem ne misli sedanje države, marveč prihodnjo, katero bi si proletarci osvojili. Liberalne učiteljske zveze pa hočejo sedanji državi izročiti vse šolstvo, to se pravi, birokraciji, katero še sedanja šola skuša črez glavo, hočejo dati pri nji izključno vodstvo. Taka misel nosi smrtno kal že sama v sebi in program s takimi zahtevami priča jasno, da ga je rodila naivna nerazsodnost.

Druga važna smer javnega življenja je demokraška. Težišče v družbi prehaja vedno bolj na ljudstvo. Ta tok se ne dá vstaviti. Zdrav je in ravno ljudska šola, ki vzgaja in izobrazuje ljudstvo, bi si morala šteti v svojo najvzvišenejšo nalogo, da z izobrazbo dela ljudstvo sposobno za vodivno moč v javnem življenju. Učiteljska organizacija mora biti torej ljudstvu prijazna. Učiteljev ponos bodi, delovati za ljudstvo in ž njim v zvezi v prvih njegovih vrstah pripravljati mu srečnejšo bodočnost. Gorje, če si išče naš učiteljski stan podrepniškega mesta pri liberalni inteligenci. Tam mora nujno postati suženj. Svoboda diše le iz ljudskega osamosvojevalnega gibanja.

Tu se nam zopet kaže, kako nespametno dela liberalna učiteljska zveza. Vdinjala se je sramotno liberalni inteligenci, ki se norčuje iz nje in jo podlo izrablja. Stan čuti britke posledice te bedastoče in posamniki stočejo vsled nje. Taka pot ni prava! Učitelj je med liberalno inteligenco nujno na zadnjem mestu; tu ga čaka le sramota in nizkotno hlapčevanje. V ljudskem gibanju lahko stoji v prvi vrsti; ljudje, ki bi videli v njem sodelovavca za svoje vzore bi se ga oklepali kot prijatelja, spoštovali bi ga kot dobrotnika.

2. Učiteljska stanovska organizacija mora biti v podporo gospodarskih ljudskih organizacij. To načelo smo že večkrat povdarjali v raznih oblikah. Kakor mora učiteljsko delovanje dajati v primerni izobrazbi pripomočke ljudstvu, da se gospodarsko osvobodi, tako bi morala tudi stanovska organizacija služiti temu namenu. Čim bolj se gmotno dvigne ljudstvo, tem boljše bo tudi za naš stan. Med revnim ljudstvom ostane tudi učitelj revež.

Mi in naši nasprotniki pravimo, da nam je blagor šole in našega stanu na srcu. Če je to res, potem mora biti mogoče, da se združimu, ker k temu namenu ne moreta voditi dve nasprotni poti. Kdor je res v prvi vrsti vnet za naš stan, bo rad temeljito premišljal o načelih naše organizacije in prepričani smo, da bo pritrdil nam, ko pravimo, da bodi naša organizacija proticentrališka in res v vseh ozirih v soglasju z ljudstvom in njegovim teženjem.

Učitelji in gospodarsko gibanje.

Ako motrimo gospodarsko gibanje po drugih deželah, vidimo, da se ga zelo marljivo udeležuje tudi učiteljstvo. Po nekaterih deželah je učiteljstvo celo glavni pospeševatelj in voditelj tega gibanja. To je prav naravno. Poleg duhovščine je učiteljstvo izmed omikanih stanov najbolj razširjeno med ljudstvom in je samo izšlo tudi iz istega ljudstva; zato pozna njegovo gorje in potrebe, zato čuti ž njim in se bori ž njim za boljši obstanek. Tako je drugod in tako bi moralo biti tudi pri nas, a žal da ni tako. Pri nas je učiteljstvo — z malo izjemami — temu gibanju izvečine apatično, deloma celo sovražno, ne iz lastnega nagiba, ampak vsled svoje duševne nesamostojnosti, ki se dá voditi tistim, ki najbolj vpijejo, in ki imajo slučajno moč v rokah, in to so sedaj pri nas ravno nasprotniki gospodarskega gibanja. Mi si ne moremo misliti, da bi učiteljstvo ne čutilo potrebe gospodarskega gibanja, saj živi med ljudstvom, pozna njegovo bēdo in propadanje in mora poznati tudi vzroke splošni revščini, ako jih le hoče spoznati. Zato se pa čudimo, kako morejo ostati tako hladni, tako rezervirani, ko vidijo, s kakim naporom se organizujejo delavski stanovi in se ozirajo po omikanih možeh, ki bi jim svetovali, ki bi jim pomagali, ki bi jih vodili.

Po naših mislih sta dva glavna vzroka, da se učiteljstvo ne udeležuje pri nas gospodarskega gibanja, in sicer: 1. strah pred nasprotniki gospodarskega gibanja in 2. nevednost. Strah nam je sicer umljiv, toda se nam ne zdi utemeljen, saj bi moralo biti učiteljstvo toliko inteligentno, da bi poznalo vzroke, ki priganjajo nasprotnike k nasprotovanju. To je tisti sebični liberalizem, ki pozna samo sebe, samo svoj žep, ki se bori samo za svoje dobro, bodisi na škodo množice in ga ljudska bēda prav nič ne briga, da se le njemu dobro godi. In na ljubo tem ljudem pač ni častno za slovenske ljudske učitelje držati roke križem ali jim še celo pomagati. Res je, da imajo sedaj v deželi moč ljudje, ki izrabljajo sebični nagon gotove vrste ljudi, da se držé na površju, vendar smo prepričani, da mislijo sami drugače, ker niso tako neumni, kakor se delajo na ljubo tistim, ki so jih vzdignili. Zato se nam zdi ves strah prazen in nevreden inteligentnih ljudi, saj ni mogoče, da bi bil kdo pametnih ljudi kaznovan zato, ker hoče pomagati narodu.

Vzrok je pa tudi nevednost. Ako hoče človek kaj dobrega in pametnega storiti, mora vso stvar poznati in izbrati prava sredstva v dosego namena. Socijalne izobrazbe nimamo dovolj. Stremljenje nekaterih oseb za narodno gospodarsko zboljšanje se zdi večini učiteljstva nepotreben sport, vsekako nepotrebnejši — kakor recimo — kolesarstvo. Da bi se pa sami vglobili v ta sport in spoznali njegovo korist, pa ni mogoče, ker liberalno časopisje, katero požiramo s posebno slastjo, je nametalo toliko blata na naše narodno - gospodarsko gibanje, da se ljudem, ki stojé pod vplivom tega časopisja, to gibanje res gnjusi. Zato opazujemo, da znajo nekateri iz našega stanu na pamet vse psovke, ki so jih izustili nasprotniki gospodarskega gibanja, ne poznajo pa ustroja najprimitivnejše zadruge kaj šele njeno

upravo. Ne vemo nič, ne znamo nič, ker se nečemo in ne upamo učiti, da ne pridemo pri nasprotnikih v slabo ime. Ne pomislimo pa, da bomo pri ljudstvu ravno zaradi tega izgubili dobro ime. Učiti se je treba tudi narodnega gospodarstva.

Na starost seveda ni prijetno učiti se in človek pogreša tudi potrebne agilnosti, brez katere se ne navadi kdovekaj. Lahko bi se pa učili narodnega gospodarstva mlajši naši tovariši in se ob prostih urah, ko so že izpolnili stanovsko dolžnost, posvetili temu gibanju in je pospeševali.

Samo nekaj tiste mladostne ognjevitosti, s katero se lotite dostikrat manj važnih, nepraktičnih stvari, porabite v prosep narodno - gospodarskega gibanja, pa bodele mnogo koristili narodu. Pri tem bodele imeli zavest, da delate dobro, da koristite svojemu narodu in pa, da pridobivate ugled in veljavo svojemu stanu. Ugled in veljava se mora pridobiti; in to si pridobite z delom za splošno ljudsko blaginjo. Ne bodite prijatelji nasprotnikov ljudskega gibanja, pač pa se borite z ljudstvom za blagostanje!

Teh misli so tudi nekatere deželne vlade, ki so že večkrat izdale okrožnice, s katerimi vabijo učiteljstvo in duhovščino k narodno - gospodarskem delu. Za uspešno delo se je pa treba dobro pripraviti, zato tovariši: zanimajte se! Polje je široko, dela je mnogo, vsak si lahko odbere delo po svoji volji in svojih zmožnostih!

S r c e.

(Pedagogiška študija.*)

I.

Mnogi šolniki so že iskali neke točke, ob kateri naj bi se sukalo vse učiteljsko delovanje, zlasti vse prizadevanje ljudskega učiteljstva; iskali so nekega središča, na katero naj bi merili vsi nauki, vsi opomini in vaje. Ni mi pa znano, je li že kateri označil tako točko, tako središče, ob katerem naj bi se združevalo vse šolsko delovanje. Ako bi bilo sploh možno določiti tako središče, bi pač po moji misli ne moglo imeti drugačnega imena, kakor s r c e. Da, ako hoče šola doseči vstrajnih uspehov, mora v prvi vrsti in največ in najbolj skrbeti za blagost srca; to pa pri učencih in pri učitelju.

Glavni smoter ljudski šoli je namreč ta, da na podlagi versko-nravne vzgoje otroke privede do tega, da bi bili kdaj poštenji ljudje, dobri državljani in značajni kristjani, ki si imajo poleg časne sreče pridobiti tudi večno izveličanje. Vse to bodo otroci dosegli gotovo le tedaj, ako bodo dobrega in plemenitega srca; zakaj le kdor je blagega srca, se sme res imenovati poštenjak; le taki ljudje, ki imajo neizprijeno srce, so tudi pravi in vrli

* Kdor si želi o tem predmetu še obširnejših razprav, priporočamo mu posebno temeljito del Jungmann: „Das Gemüt“ in Röntgen: „Gemüt und Gemütsbildung“. I našemu spisu smo iskali tu pomoči.

državljeni, na katere se sme vsikdar zanesti višja oblast in s katerimi je lahko in prijetno občevati v vsakdanjem življenju; pa tudi gledé na večno srečo je Jezus rekel: „Blagor jim, kateri so čistega srca, ker Boga bodo gledali.“

Učitelju je ta preimenitna naloga močno olajšana s tem, da dobi v vzgojo vobče še nepokvarjene, nedolžne otročiče, katerih srce je še čisto, pri svetem krstu olepšano s posvečujočo milostjo božjo, obdarovano z božjimi čednostmi in usposobljeno za najlepši dušni napredek. Skoro vsakemu učenčku bi ob vsprejemu lahko veselo rekel učitelj s pesnikom:

„Svetišče najlepše je tvoje srcé,
Prostora ni ondu za zlate malike,
Sezidale so ga najvišje roke,
Naslikale notri nadzemeljske slike

— — — — —
Nesvetega nič še ni prišlo v ta hram,
Duhovi le blagi kraljujejo tam,
In božji krilatec svetišču od praga
Odganja sovraga!“

Prva in glavna naloga učiteljeva, s katero naj se strinjajo in jo podpirajo vse druge bolj postranske naloge, je ta, da skuša to detinsko svetišče ohraniti v vsej lepoti ter še pomnožiti in izpopolniti prvotno lepoto po lastnem prizadevanju učenca, kateri mu je izročen v vzgojo. Ob enem naj se pa trudi, v učenču utrditi toliko stanovitosti, da bode tudi v poznejšem življenju zvesto čuval to svetišče, da bi ne bilo nikdar oskrunjeno, nikdar razdejjano. Kakor pesnika naj tudi skrbnega učitelja navdaja in pretresa strašna misel, kako tužna podrtija bi bila, ko bi se popačilo in izpridilo to nedolžno srce njegovega učenca!

O, naj bi večkrat pazno prebiral in resno premišljal vsak učitelj pretresljivo pesem o razdejjanem svetišču:

„Z višave zelene je cerkvica bela
Prijazno v dolinski odsévala svet;
Gor romarjev četa je mnoga hitela
Po mir, po tolažbo, ki nima ju svet.
A cerkvice ni več! Zidovi posuti,
Brezbožniki, oh, so razdrli jih kruti;
Zvonika ni zreti, ni čuti zvonov,
Ne petja, ne verne molitve glasov,
Dartilca, daróv in darilnikov ni,
Svetilnikov več in kropilnikov ni —
Vže trn in osát je prerasel razpad,
Po skalah tam plazi se pisani gad,
In potnika groza obhaja,
Ko vidi strupenega zmaja.“

Da bo mogel učitelj tako varovati in blažiti srca svojih učencev, mora najprej poskrbeti sam zase, da bo imel sam blago in plemenito srce; zakaj tukaj še prav posebno velja rek: „Nemo dat, quod non habet — Nihče ne daje, česar sam nima!“ Torej tudi na učiteljskih pripravnicah naj bi se pri-

pravljanje v prvi vrsti sukalo o tem, kako najbolje pripraviti srca mladih učiteljskihnikov za vzvišeni učiteljski poklic. Pa tudi takozvana „nadaljevalna učiteljeva izobrazba“ naj bi v največji meri stremila za omiko srca. Zakaj nihče ne oporeka: Mož plemenitega srca je tudi izvrsten učitelj; mož slabega srca pa tudi gotovo ne more biti dober učitelj. Torej oni, kateri zametujejo duhovne vaje učiteljev, nočejo prav umeti učiteljskega poklica.

Našo trditev podpira tudi teoretiška veda. Tudi psihologija nas privede do sličnega zaključka.

Modroslovski učenjaki niso vsi enakih mislij gledé na število glavnih dušnih zmožnosti. Herbart niti ne priznava posebnih dušnih zmožnosti ali sil. Starejši modroslovci, njim na čelu Aristotel in kralj krščanskega modroslovja, sveti Tomaž Akvinčan, pripisujejo naši duši le dve zmožnosti, iz katerih se dá izvajati vse dušno delovanje, namreč: zmožnost spoznavanja in voljo (ali zmožnost teženja in hotenja); mnogi mlajši pa ji prisojajo trojno zmožnost ter pridevajo prej imenovanima kot neko samostalno zmožnost čustvovanja. Pa temeljito dokazovanje zlasti katoliških učenjakov nas prepričuje, da je opravičena le prva razdelitev in se dá čustvovanje zadostno razlagati iz zmožnosti naše volje, iz teženja. Čustva so namreč lahko prijetna ali neprijetna; pri prijetnih želi naša duša, da bi ostala, pri neprijetnih pa želi, da bi prenehala, se umaknila prijetnim, torej obakrat neko teženje.

Učenost se tu ujema s preprosto govorico, ki pravi, da duša deluje z glavo in s srcem. Nemcem je ta razdelitev še lažja, ker imajo za čustvovanje, hotenje in želenje še posebno besedo „Gemüth“. Slovenščina pa za „Gemüth“ nima primerne izraza, marveč z isto besedo „srce“ sloveni oboje: „Herz“ in „Gemüth“. Nekaj sličnega je tudi naša beseda „vera“, ki obsega oboje „Glaube“ in „Religion“.

Iz te razdelitve najprej posnamemo glavno pedagoško pravilo: da samim čustvom ne smemo pripisovati prevelike vzgojne moči, ker nimajo nič stalnosti. Nemški pregovor pravi: „Leicht gerührt, leicht verführt.“ Vzburjanje in gojenje čustev je sicer pri vzgoji imenitno sredstvo, vendar le sredstvo. — Čustvo še ni srce; kraljevo žezlo našega srca je krepka volja. Kakoršna je volja, tako je srce; ako se naša volja stalno in krepko zavzema za dobro, je naše srce dobro; ako je vsled slabe vzgoje ali iz kakoršnegakoli vzroka volja stalno obrnjena k hudemu, tedaj je srce zlobno; če pa volja omahuje sedaj na dobro, sedaj na slabo stran, je srce nestalno, omahljivo.

Drugo pravilo, ki ga ne smemo prezreti, je pa to, da ta ločitev dveh glavnih dušnih zmožnosti je le teoretična, da si lažje pojasnujemo razne pojave dušnega življenja; dejanjsko pa se ne dá ločiti, marveč oboje mora skupno delovati, spoznanje in hotenje: glava in srce mora biti na pravem kraju!

V tem smislu je naša duša podobna solncu. Solnce deluje in kraljuje s svojo lučjo in gorkoto. Luč naše duše je spoznavanje, njena gorkota pa je volja. Solnčna gorkota omogočuje in pospešuje sleherni rast, volja je vir slehernega dejanja. Brez gorkote, ni rasti ni življenja v naravi. A solnčne gorkote si ne moremo misliti brez luči; tudi naše srce ne more prav in

modro delovati, ako mu glava ne sveti z lučjo prave modrosti. Isto nam potrjuje dr. Fr. Lampe *): „Volja je izvrstna ravnateljica vsega človeškega gibanja in delovanja, a srce je nekako ono pozorišče, kjer se srečavajo in menjavajo vsi pojavi duševni, zlivajo drug v drugega, krepčajo in slabé, potem pa se zopet razhajajo po svojih potih. Neizmerno zanimiva je ta uloga srca za duševno življenje“ — in posebej še za vzgojo mladine, moramo pristaviti. V dokaz, da je srce res središče dušnega življenja, navaja tudi Stöckla: „Srce je globoka in enotna podlaga, v kateri se razvija in izobraža vse duševno življenje človekovo. Karkoli želi in dosega naše spoznavanje in hotenje, to mora prijeti, da postane duševna last, tudi srce; ako je srce mrzlo, potem se prime predmet človeka le zunanje, ne preide v meso in kri ter izgine, kakor je prišlo.“ Zato smo vajeni reči: srce je pri človeku — vse; kakoršno je srce, tak človek! Ako ima kdo dobro, blago, plemenito srce, pravimo, da je — dobra, blaga „duša“.

Razvidno je torej tudi iz psihologije, da srce vlada človeka. A pristaviti moramo takoj, da ne vlada samostojno, marveč — rekli bi — konstitucionalno ter se ravna rado po tem, kar velevaljo in svetujejo ministri, kar želé drugi vplivni podložniki, t. j. še druge raznovrstne dušne sile. Dobra vzgoja mora torej poskrbeti, da se razmerje med srcem in raznimi vplivi drugih duševnih sil lepo ublaži in stalno uravna, t. j. vzgoja mora vsestransko blazilno vplivati na srce. To misel hočemo še natančneje razviti v nekaterih člankih.

Tretji katoliški učiteljski shod.

dbor „Katoliške učiteljske zaveze za Avstrijo“ razpošilja sledeči poziv: Binkoštni ponedeljek, dné 27. maja, se bode vršil na Dunaju shod katoliškega avstrijskega učiteljstva. Ni brez namena, da se je za ta shod izvolilo središče države. Tam hočemo pokazati, da se velik del učiteljstva ne strinja z brezvestnim in nečastnim postopanjem onih tovarišev, ki so se v svoji zaslepljenosti združili s temnimi silami prevrata. V naših časih, ko sta odpad od vere in izdajstvo domovine postala moderna, ima učitelj sveto dolžnost, da ohranjuje čut za najidealnejša dobra človeška in ga vedno popolnejše razvija. Duševno posest svojega ljudstva mora ohraniti neoslabljeno in jo zvesto izročiti bodočim rodod. Pri tem delovanju pa so mu vera, domovina in družina kaj več, nego prazna imena in ostanki zastrelega svetovnega naziranja.

Tovariši in tovarišice, ki znate ceniti veliko zaupanje, katero so vam skazali stariši, izročivši vam svoje otroke v vzgojo; ki ste prepričani, da je možno težavno delo vzgoje izvrševati le s harmoničnim sodelovanjem države, cerkve in družbe; ki zametujete oni radikalizem, ki dandanes gospoduje v našem stanu, in njegovo nasilstvo; krščanski učitelji in učiteljice v Avstriji,

*) Dušeslovje. Str. 482.

pokažite z mnogobrojno vdeležbo na tretjem katoliškem učiteljskem shodu, da vas ni volja trpeti, da bi brezvestni hujskači še dalje javno poniževali vaš stan in da vam vaša stanovska čast zabranjuje tako počenjanje še dalje prenašati.

Tudi preč. duhovščini velja naše povabilo. Katoliško učiteljstvo more le v tesni zvezi z njo izvrševati svojo nalogo. Njeno zvesto sodelovanje je učiteljstvu porok, da se v sedanjem šolskem boju gre za največja dobra človeštva. Tretji katoliški učiteljski shod naj zopet izpričuje svetu, da more šola le v družbi s svojo materjo — cerkvijo upati na vspešno delovanje! Preč. duhovščina naj z mnogobrojno vdeležbo pokaže, da je njeno zanimanje za šolstvo danes kakor vselej živo in plodovito.

Zato vsi učitelji in vzgojitelji na Dunaj na tretji katoliški učiteljski shod! Da se bode ta shod dostojno vršil, jamčijo že sedaj priprave Zavezinega odbora

Na Dunaju koncem aprila 1901.

Odbor „Katoliške učiteljske zaveze“.

V s p o r e d :

Dné 27. maja (binkoštni ponedeljek).

Ob $\frac{1}{2}$ 10. uri dopoldne: Slovesna božja služba v vseučiliški cerkvi in posvečenje učiteljskega shoda presv. Srcu Jezusovemu. Cerkveni govor bode imel O. Fran Schweykart D. J.

Ob 2. uri popoldne: Seja Zavezinega odbora, Annahof, Annagasse.

Ob $\frac{1}{2}$ 7 uri zvečer: Glavna in slavnostna skupščina v veliki dvorani „Aninega dvorca (Annahof). Točke: Pozdravi. Zavezna pesem. Proslov. Govor g. generalnega vikarja dr. Trillerja. Govor deželnega glavarja A. Rhomberga. Društvene zadeve. Govor O. Jurija Freunda. Sklepni govor. Cesarska pesem.

Prijave in vprašanja je treba pošiljati g. Josipu Moserju, učitelju na meščanski šoli, Dunaj V., Wehrgasse 11 a. (Vdeležnike slovenskih dežel prosimo, da se prijavijo uredništvu našega lista, ki bode potrebno preskrbelo. Op. uredništva.)

D o p i s i.

Iz Gorice. Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo v nedeljo, dné 28. aprila 1901. svoje redno zborovanje. Veleč. gosp. Št. Križnič, ravnatelj c. k. učiteljišča, nas je zopet počastil s svojim pohodom.

Veleč. gospica Holzinger pl. Weidich je nadaljevala svoje predavanje o Salzmannu govorivši o njegovem zavodu v

Schnepfenthalu in njegovih vzgojnih načelih, katera je vresničil v svojem zavodu. Potem je izpregovorila nekoliko o njegovem spisu „Das Ameisenbüchlein“ ali „O vzgoji vzgojiteljev ter podarila to koristno knjižico društveni knjižnici.

Veleč. gospod ravnatelj se je zahvalil gospici predsednici s prisrčnimi besedami na izbornem predavanju in lepem daru,

ter vpletal mično dogodnico, ki se je opirala na izjavo gospice predgovornice.

Društvenice so zapele zbora „Regina coeli“ in „Sv. Jožef“.

Veleč. g. ravnatelj je opozoril zbrane učiteljice na novo metodično knjižico „Der veranschaulichte Rechenunterricht“ ter razložil nekaj važnejših točk iz tega spisa. Istega je spisal neki učitelj Meier ter ga založil pri Auerju v Donauwörthu.

Veleč. gospica predsednica nam je podala karakterističen, natančen, vrlo zanimiv popis slike „Zadnja večerja“. Vsaka društvenica je imela pred seboj kopijo tega dobro znanega umotvora slavnega italijanskega slikarja Leonarda da Vinci.

Prihodnje zborovanje bode 19. maja ob 10. uri zjutraj.

L. Koršič,
tajnica.

Šolske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu. Na Štajerskem. Nadučiteljica sta postala g. Alojzij Trobej v Št. Ilju pri Velenju ter gosp. Fran Srebernič iz Gabrijeva pri Ajdovščini na Primorskem na dvorazrednici v Lembergu pri Šmarju. Stalna sta postala v Rečici ondotni začasni učitelj g. Cimperšek ter učiteljica iz Št. Vida pri Planini gdč. Ana Boštjančič. Gosp. Josip Fischer je premeščen iz Mozirja na Vransko, na njegovo mesto je prišel gospod K. Wadler iz Griž. Gosp. Šijanec Ogn. je eksponiran čez poletje iz Gornjegograda v Gorice pri Rečici. Gdč. Anka Goričar je postala učiteljica ženskih ročnih del za Ljubno in Sv. Frančišek.

Novo šolo so slovesno otvorili dne 7. t. m. v Turjaku na Dolenjskem.

Realka v Idriji. C. kr. dež. šol. svet kranjski je v zadnji svoji seji sklenil enoglasno in brez prigovora, predlagati naučnemu ministerstvu, naj odobri ustanovitev mestne spodnje realke v Idriji, učno osnovo iste in nje učni načrt, kakor ga je sklenil mestni odbor. — Velika večina prebivalstva pa si mesto realke, katero bi moralo vzdrževati mesto, želi gimnazije.

Osebna vest. Promoviran je bil dne 13. t. m. na graškem vseučilišču gospod Fran Ilešič, c. kr. profesor ljubljan-

skega učiteljskega, doktorjem filozofije, in sicer sub auspiciis imperatoris. Čestitamo!

Slovenska šolska Matica v Ljubljani. Odbor tega najmlajšega slovenskega književnega društva jako marljivo deluje. Posrečilo se mu je že pridobiti prav lepo število priznanih pedagoških pisateljev, ki so z vsem zanimanjem pri delu. Pričakovati je torej, da bodo že prvi sadovi, ki hoče z njimi Matica svoje društvenike obdariti koncem prvega leta, pokazali, da hoče z vso resnobo in vnemo gojiti polje pedagoške vede.

Tudi društvenikov se je oglasilo že lepo število, od katerih jih je 583 letnih že plačalo; med njimi je osem ustanovnikov. Toda lahko bi jih bilo še več. Pogrešamo še med njimi marsikoga, ki bi ne smel izostati. Še enkrat opozarjamo, da je vsakemu društvniku na korist, če se število društvenikov pomnoži. Čim več denarja ima društvo na razpolago, tem več darov more svojim društvnikom podajati. Še je čas, da se oglašé za tekoče leto novi društveniki. Po pravilih se sprejemajo društveniki do konca rožnika vsakega leta.

Razpisane učiteljske službe. Na petrazredni c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji sta razpisani mesti dveh učiteljev.

(Glej inserat.) — Na dvorazrednici v Mirni peči je razpisana za paralelko služba provizorične učne osebe s plačo 800 K. Prošnje do 20. maja tega leta na c. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem.

Na dvorazrednici na Trati pri Škofji Loki je razpisano drugo učno mesto s postavnimi dohodki in naturalnim stanovanjem v definitivno event. začasno nameščenje. Prošnje do 31. maja na c. kr. okr. šol. svet v Kranju.

Na štirirazredni dekliški ljudski šoli za okolico Ptuj je stalno popolniti služba učiteljice z dohodki II. plačilnega razreda. Prosilke za to mesto, zmožne slovenskega in nemškega jezika, naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z izpričevalom zreloizpita, učne usposobljenosti in z domovinskim listom do dne 1. junija t. l. pri krajnem šolskem svetu za okolico Ptuj.

Na štirirazredni deški ljudski šoli s pravico javnosti v Trstu se razpisuje služba učitelja - voditelja s 1600 K letne plače, 200 K funkcijske doklade in z $\frac{2}{3}$ doneskom k pokojninskemu zavarovanju. Postavno opremljene prošnje naj se do 20. majnika t. l. pošljejo vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Novi okrajni šolski nadzorniki na Štajerskem. Za šolske okraje Ptuj, Ormož, Ljutomer, Rogatec, Zgor. Radgona je imenovan okrajnim šolskim nadzornikom gospod Ivan Dreflak, nadučitelj v Slovenjem gradcu za okraje Slovenj gradec, Marenberg, Šoštanj in Konjice pa gosp. Alojzij Schechel, učitelj v Rogatcu.

Konference starišev. Stik med družino in šolo se je zlasti vsled vredbe moderne šole rušil. Ni čuda, če se tudi iz učiteljskih krogov pojavlja želja, naj

ta dva mogočna faktorja vzgoje zopet stopita v dotiko med seboj. Naučno ministerstvo je tej želji s tem ugodilo, da je dovolilo, naj se vpeljejo „konference roditeljev“ za poskušnjo na Zgornjem Avstrijskem. Ako se bode ta naprava ondi obnesla, se bode vpeljala tudi v drugih kronovinah.

Zrelostni izpiti na c. kr. moškem in ženskem učiteljsku v Ljubljani se bodo vršili, in sicer pismeni zrelostni izpiti dne 29., 30., 31. maja in 1. junija. Usposobljenostni izpiti za otroške vrtnarice se začno dne 3. junija, za učiteljice ženskih ročnih del pa 10. junija.

Izpit učiteljske vsposobljenosti so naredili sledeči gospodje učitelji oziroma učiteljice: Marija Gril v Ljubljani, Ivan Kren v Kopru, Ida Binter v Kapli, Ludmila Borštner v Vipavi, Helena Jenko v Boh. Srednji vasi, Frančiška Konečnik v Šent. Ivanu, Helena Leinfellner v Žireh, Herm. Lunder v Kapelah, Marija Mehle v Bohinjski Bistrici (z odliko), Marija Peče v Št. Pavlu pri Preboldu, Alb. Praprotnik v Postojni, Pavl. Rus v Vel. Dolini, Marija Schlaipach v Šenčurju, Ida Stedry v Koprivnici, Marija Vaupotič v Olimju, Ivana Vidmar v Vuzenici, Ivan Gantar v Št. Jerneju, Jakob Rainer v Sv. Križu pri Litiji, Tekla Hubad v Ljubljani (z odliko), Jos. Kosar v Posterici, Jos. Kreiner v Srednji vasi, Jos. Tscherner v Gotenici, Anton Dukič v Kastvi, Karol Jašovec v Iški vasi in Josip Kostanjevec v Litiji, poslednji trije specijalno iz nemščine. Dve kandidatini nista došli k preskušnji, ena je bila reprobirama.

Drobtine.

V uršulinskem samostanu v Ljubljani je dne 1. maja t. l. umrla častita M. Ksaverija Pleničar. O pokojnici se nam poroča: M. Ksaverija je bila rojena v Tržiču l. 1838. Nad 36 let je preživela kot redovnica in učiteljica v uršulinskem samostanu. S svojo ljubeznivostjo in spretnostjo v učenju si je vedno znala pridobiti srca svojih učenk in njih starišev. Poučevala je večinoma v prvem razredu vnanje ljudske šole in se je svojim malim učenkam popolnoma posvetila. Akoravno jih je imela vsako leto blizu 70, je kmalu spoznala individualnost vsake posebej in se je z vso vnemo potrudila ne samo naučiti jih potrebnih znanosti, ampak tudi vse storiti, kar je mogoče, za njih vzgojo. Otrokom, ki so imeli kako naravno napako v izreki, je posvetila posebno pozornost in — če je bilo sploh mogoče — je napako odpravila. Poznamo učiteljice, njene bivše učenke, ki so jej še sedaj zato hvaležne. Učne uspehe je imela prav povoljne. Na svoje bivše učenke je uplivala tudi s tem, da jih je opozarjala na lepe knjige in časnike, ali jim jih tudi naročevala. Upravništvo „Vrtca“ in „Angeljčka“ bi vedlo o tem marsikaj hvalnega povedati. Huda bolezen je letos mesca marca ločila vedno marljivo učiteljico od njenih ljubljenih učenk. Dne 1. maja pa jo je poklical k sebi nebeški Prijatelj otrok, katerega je na stotine njenih učenk začelo spoznavati in ljubiti vsled njenega živahnega in pristrčnega pouka. Kako priljubljena je bila M. Ksaverija, je pričal tudi njen pogreb. Udeležili so se ga: Stolni prošt dr. Leonhard Klofutar, stolni dekan in knezoškofijski nadzornik za verouk A. Zamejecz, deželnošolski svetnik, c. kr. profesor A. Kržič, c. kr. okrajni šolski nadzornik Fr. Levec,

monsignore c. kr. profesor T. Zupan, lepa vrsta gospé in gospodičen — bivših njenih učenk in vsa vnanja ljudska in meščanska šola. — Ljubi Bog v nebesih gotovo že bogato plačuje rajno učiteljico za trud in delo, ki ga je imela v njegovu čast in za blagor mladine.

Sv. Oče prestolonasledniku. „Germania“ objavlja neko brzozavko, glasom katere je papežev nuncij v imenu svetega očeta poslal nadvojvodi Franu Ferdinandu zelo pristrčno pismo, v katerem se mu zahvaljuje, da je prevzel protektorat nad katoliškim šolskim društvom.

Obrekovanje. „Učit. Tovariš“ je v zadnjih dveh številkah zopet napisal premisslano laž, z namenom, da bi očrnil katoliško šolsko društvo. Vse liberalce hudo peče, da je nadvojvoda-prestolonaslednik prevzel njegovo pokroviteljstvo. Ker se visoke osebe ne upajo lotiti, obrekujejo društvo, češ da germanizuje, kakor znani židovski šulferajn. — Temu nasproti moramo javno pribiti, da „Kathol. Schulverein“ nima nikakih šol po slovenskih ali sploh slovanskih krajih, tudi ob meji ne, da načeloma obsoja germanizujoče delovanje židovskega „Schulvereina“. Pred leti je hotelo katol. šolsko društvo celo v zvezo stopiti z našo šolsko družbo sv. Cirila in Metoda, da bi vzajemno z njo delovalo. To pač jasno kaže, da mu ni mar „raznarodovati slovanskih otrok“. Častno izpričevalo je dal v tem oziru katol. šol. društvu liberalni mladočeški poslanec dr. Kramar nedavno v parlamentu, priznavajoč, da ne škoduje slovanski narodnosti. — „Tovariš“ seveda svojega obrekovanja ne bode preklical.

Fran Ferdinandovo pokroviteljstvo nemškega katoliškega šol. društva „Tovarišu“ seveda ni všeč. In ako bi bila to kaka druga oseba, — ne ravno prestolonaslednik — bi pokrovitelja že dejali na rešeto in bi ga zdelali, v tem slučaju je pa bilo že treba nekoliko previdnosti. Previdnost še ni škodila nikomur in zato so previdni tudi takrat, kadar prekipevajo kojalnosti... In ako se ne spodobi pozabavljati, — nu, človek se včasih vendar premaga, — treba je vendar zmanjšati veliki pomen prestolonaslednikovega čina, zato se o tem koraku pripoveduje nekako tako, kakor o španskih klerikalcih... „Slovani, posebno pa še Slovenci, pač nimamo vzroka, se preveč veseliti ali žalostiti, kajti kakor dosedaj, skušala bosta v naprej oba šulferajna svojo premoč s številom raznarodenih slovenskih otrok.“ Ko bi se šlo samo zato, bi se mi pač ne veselili, ker je pa prestolonaslednikov korak vse večjega pomena, ga radostno pozdravljajo vsi avstrijski katoliki.

Afera Seitz je dozorela toliko, da je Seitz degradiran za podučitelja. „Tovariš“ pravi, da se bo moral še zagovarjati. Učitelj Seitz je socialni demokrat in kot tak agitator za socialno-demokratske uzore in nazore. Zato ga Lueger kot katolik in Avstrijec pač ne more mirno gledati in si prizadeva zaježiti socialno-demokratsko agitacijo, kar ima s svojega katoliškega in avstrijskega stališča popolnoma prav. Ne verjamemo pa, da bi se z osebnim preganjanjem kaj doseglo in mi obsojamo vsako osebno preganjanje, naj se izvršuje od naše strani ali nasprotne. Ako nam očita „Tovariš“ simpatije za Luegerja in vpije: „gliha vkup štrih“, javljamo, da se tega ne sramujemo, pač pa bi se sramovali, ako bi nas kdo dolžil simpatij do

uredništva „Slov. Naroda“, katere simpatije „Tovarišu“ niso nič tujega.

Dunajsko učiteljstvo proti alkoholizmu. Povodom kongresa proti alkoholizmu se je vršilo na Dunaju več shodov, na katerih se je tudi razmotrivalo, kako deluj šola, da po moči omeji pogubni vpliv alkoholičnih pijač na otroke. Pri tej priliki se je konstatiralo, da na Dunaju več kot 50 procentov šolskih otrok vživa alkohol. Govorniki so povdarjali, naj se pri šolskih veselicah, izletih itd. nikdar ne vporablja vpijanljive pijače in naj se osnuje društvo treznosti za učitelje. Učitelj Pollak, ki je voditelj abstinenčnega gibanja med učiteljstvom, je izjavil, da si je priredil za svoje učence poseben alfabet, ki ima namen šolarjem vcepiti zdržljivost. Na kongresu je ministerijalni tajnik dr. Heinz obljubil, da se bodo učne oblasti marljivo pečale z alkoholnim vprašanjem, in tudi rade sprejele poučne sestavke v šolska berila. Učitelj Muthsam je opozarjal na knjige v šolskih knjižnicah, ki so namenjene za mladino, pa često pospešujejo alkoholizem med njo in je ob splošni veselosti poslušalcev navajal nekaj citatov iz šolskih knjig, ki skoraj proslavljajo vino- in žganjepitje.

Zgodovinski razvoj alkoholizma. Na zadnjem shodu zoper alkoholizem je razpravljal dr. Hirschfeld tudi o zanimivem vprašanju, kako se je v zgodovini človeštva razvijala zloraba alkohola.

Prvotno je človek užival le to, kar mu je narava sama nudila. Šele s časoma, ko je človeški razum vedno bolj znal obvladati naravne sile in si jih podvreči, je iznašel z raznimi umetnimi načini nova živila. Te kulturne pridobitve so bile deloma koristne, deloma pa tudi škodljive, ker je nastalo mnogo navad in običajev, ki so nasprotovale naravnim postavam, in povzročile človeštvu bolezen in revščino. Tem umetnim, protinaravnim na-

vadam je prištevati tudi uživanje vpijanljivih pijač.

Človek je edino živo bitje na svetu, ki pije, ne da bi bil žejen. Že voda bi bila v tem slučaju škodljiva, ker bi se organizmu, dovajala nepotrebna tekočina, koliko bolj alkohol.

Najpreje je začelo judovsko ljudstvo iz grozdja pripravljati vino. A pili so ga v tistih časih mešanega z vodo zelo zmerno in le pri jedi. O pijančevanju pri judovskem narodu skoraj ni sledu. Semitska ljudstva, pred vsemi Feničani, so zanesla vinogradarstvo v druge dežele ob sredozemskem morju, zlasti med Egipčane in Grke. Ti so popivali zlasti pri razkošnih pojedinah. Gostilen pri njih ne nahajamo, pijančevanje je bilo strogo prepovedano. Ženske in mladi ljudje vina sploh niso smeli piti. V Italiji, kamor so prinesli vino grški izseljenci, so dolgo vladale iste razmere. Še le ob času propada rimske države, se je v Rimu poleg požrešnosti začelo razširjati tudi pijančevanje, pa le med boljšimi stanovi. Med ljudstvom alkoholizem ni bil razširjen. Pri narodih starega veka splošno ni bilo alkoholizma. Ta se je razširil še le tedaj, ko so Rimljani prišli z barbari, pred vsem z Germani v dotiko. Pri teh je vživanje alkoholičnih pijač zelo prišlo v navado. Rimski zgodovinar Tacitus pripoveduje, da so bile grmanske vojne čete večkrat vsled splošne pijanosti od Rimljanov premagane.

Z grmanskimi vojaki, ki so bili pri Rimljanih v službi, se je tudi razširila „barbarska“ navada, piti vino do pijanosti.

Za Kristusovega časa je bil alkoholizem še tako malo razširjen, da božji ustanovitelj krščanstva ni imel povoda, odločno nastopati proti temu zlu. Mohamed pa je moral 600 let pozneje dati gledé uživanja vpijanljivih pijač že stroge zapovedi svojim Arabcem.

Toda ravno mohamedovci so iznašali prvi neko pijačo, ki je najbolj razširila to strašno zlo po svetu. Arabski zdravniki so prvi iz vina potom destilacije napravili žganje v zdravilne namene. („Alkohol“ arabska beseda.) To cenjeno zdravilo se je kmalu razširilo po vsem zapadu in l. 1482. je dal sloveč zdravnik v mestu Ulm ta svet: „Wer alle Morgen trinkt gepranten Win eine halbe löfel vol, wird nimmer krank.“ Seveda je bilo žganje iz početka tako drago, da so le bogatini se mogli ravnati po tem „dobrem svetu“. Še le sredi 16. stoletja so začeli žganje pridelovati iz žita. V tridesetletni vojski se je žganjepitje razširilo po vsej Evropi. Največ je k temu pripomoglo napačno mnenje da alkohol vzdržuje moč in ohranja zdravje.

Neodvisno od žganja se je med tem časom razširilo vinstvo, po vseh krajih, kjer mu je bilo podnebje ugodno. — Pivovarstvo je bilo sicer že pri starih Germanih v navadi, toda še le v XV. stoletju se je vsled napredujoče tehnike in hmeljarstva posrečilo napraviti okusno pivo.

V XIX. stoletju se je vživanje vpijanljivih pijač (vina, piva in žganja) tako razširilo, da je postal alkoholizem pogubno socialno zlo.

Društvo abstinentnih učiteljev. V Nemčiji so se učitelji že od prvega začetka marljivo vdeleževali gibanja proti alkoholizmu in veliko pripomogli k vspehu. Najpreje se je to gibanje pričelo v Schleswig-Holsteinu in ondi so se ga najvstrajnejše vdeleževali učitelji. Čez sto učiteljev je udov raznih „društev treznosti“. — Leta 1896. se je ustanovilo v Flensburgu nemško društvo abstinentnih učiteljev. Od svojih članov zahteva popolno vzdržnost od vpijanljivih pijač. Udnina znaša 2 M. na leto, za kar dobi vsakdo vse društvene tiskovine. Od l. 1898. izdaja

društvo svoj list: „Die Enthaltbarkeit“. Članov je sedaj 220. Večji del izmed njih pripada severnim deželam Nemčije. — Naloga društva je poučevati o nevarnostih alkoholizma in zboljševati razmere, kjerkoli se nudi priložnost. Najbolj pa je članom mogoče pospeševati namene društva pri izvrševanju stanovskih opravil. V šoli in zunaj šole lahko učitelji vplivajo na svoje učence in jih napeljujejo k vzdržnosti. Lasten zgled pri tem največ pomaga.

Uživanje alkohola pri šolskih otrocih na Niževavstrijskem. V vseh javnih ljudskih in mestnih šolah na Niževavstrijskem so zapisali na posebne pole: 1. število onih otrok, ki še nikoli niso uživali niti piva, niti žganja, niti vina; in 2. število onih, ki so uživali katero teh pijač redno. Pri tem se je vpoštevalo, ali so to storili pri jedi ali pri kakih opravilih.

Težavne podatke je nabrala na hvalevreden način statistična centralna komisija po 10.121 razredih s 348.979 učenci, ki so bili stari od šest do štirinajst let. Iz rezultatov, ki so mi ravno pri rokah, se razvidi sledeče. Na Dunaju so povprašali na deških šolah 81.187 učencev.

Med temi je bilo takih, ki še nikoli niso pili pive, 6130, to je 7,5 %, vina, 14.609, t. j. 17,9 %, žganja, 41.258, to je 50,8 %.

Takih torej, ki so že pili pivo, je bilo 92,5 %, vino, 82,1 %, žganje, 49,2 %.

Mnogi se bodo čudili tem številkam. Drugi se bodo tolažili, češ, v veliki večini so bili ti slučajni samo izjema, vsakako v okolnostih, da pijača ni škodila.

Da temu ni tako, govore številke, da je redno uživalo pivo 26.132, vino 9166, žganje 3348 dečkov. Z drugimi besedami, vsak tretji šolski otrok je pil redno pivo, vsak deveti redno vino, vsak 24. redno žganje. To jasno priča: Vsa moška šolska mladina na Dunaju je udana pijači kakor odrasli.

Za mnoge bode stvar končana, ko bo prebral te podatke. Drugim zopet, pred vsem starišem in učiteljem, govore te številke, naj opusté pijančevanje, ker le tako bodo sposobni izrežati otroke ne samo brez alkohola, ampak tudi v trdem sovraštvu proti alkoholu.

Disciplinarni zakon za učitelje v državnem zboru. Naučni minister dr. vitez Hartel je v seji šolskega odseka dne 8. maja razvil svoje nazore o disciplinarnem zakonu za učitelje.

Dotaknil se je trojnega vprašanja: 1. Ali je državni zbor kompetenten za to vprašanje, 2. ali bodi disciplinarno sodišče za učitelje le iz prosto voljenih učiteljev in 3. ali bodi disciplinarna obravnava javna in ustna, ali tajna in pismena.

Gledé prve točke meni naučni minister, da po državnem zakonu more državni zbor določiti ali premeniti temeljna načela in določbe gledé ljudskega šolstva, a vse nadrobne določbe ne spadajo v državni zakon. Predlagatelji pa zahtevajo, da bodi učitelj zunaj šole popolnoma prost v političnih, verskih, slovstvenih, umetniških in drugih vprašanjih. Učitelj torej naj bi po teh predlogih imel posebne privilegije, kakor noben drugi javni funkcionar. Državni temeljni zakon dovoljuje politične prostosti, toda v gotovih mejah. Učitelj pa ima posebno nalogo, da vzgaja mladino. In ravno ta poklic zahteva mnogo takta in treznega razsojevanja dnevnih, prepornih vprašanj, ki ustvarjajo razne stranke.

Drugič zahtevajo predlagatelji, naj se disciplinarna sodišča sestavljajo le iz prosto voljenih učiteljev. Tej zahtevi naučna uprava nikakor ne more pritrditi. V vseh stanovih so potrebna višja oblastva, ravno tako tudi za učiteljsko osebje.

In ta višja oblast mora imeti disciplinarne pravice.

Gledé j a v n e obravnave naglašá náuční minister, da se javnost ne priporoča z ozirom na avtoriteto šolskih oblastev. Ustno postopanje, da se namreč obtoženi učitelj more ustno zagovarjati, bi bilo sicer boljše, a se ne more lahko izvršiti v višjih instancah. V Šleziji imajo sicer ustno postopanje, a vrši se le pri o k r a j n i h šolskih svetih. Izkušnje kažejo, da je ustno postopanje pri deželni šolskih svetih ali celo pri náučnem ministerstvu nemogoče.

In če to velja za malo deželo Šlezijo, tem več za Galicijo ali Češko. Náuční minister méni, da sedanje disciplinarne določbe v obče zadoščajo, treba jih je le z naredbami in instrukcijami spopolnjevati v duhu in smislu nepristranske pravičnosti. — Razprava še ni zaključena.

Iz šole. (Slučajni odgovor.) Katehet ponavlja svetopisemsko zgodbo. — Učenec: „In šel je Juda, da bi vrnil višjim duhovnom in — in — Katehet: „No dalje.“ — Učenec: in starejšinam ljudstva onih trideset srebrnikov in — — Katehet: „No, ali bo kmalu?“ — Učenec: in jim je rekel: „Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri.“ Ali oni so odgovorili — — Katehet: „Kaj si bo mislil gospod nadzornik, kadar pride in sliši, kako slabo pripovedujete?“ Učenec: „Kaj nam mar? ti glej!“

K. Sch

Kazen pri vzgoji po sv. Frančišku Ksaveriju. Med listi sv. Fr. Ksaverija se nahajajo med drugimi i taki, kateri obsegajo pravila o vzgoji mladine. Sv. Frančišek Ksaverij je umel soditi mlado srce; poznal je predobro njegovo naravo, ker je z mladino mnogo občeval in jo vedno najbolj k sebi vabil na svojih apostolskih potih. Posebno zanimivo je tam brati, kaj pravi o kazni. Podaja glavno pravilo, po

katerem se mora vzgojitelj ravnati, če mora dete kaznovati. — „Če zasluži dete kazen, bodite potrpežljivi, dokler smete biti. Često je boljše delati se, kakor da bi napake niti ne opazili — nego da bi dražili morebiti s krivično kaznijo nežno srce k sovraštvu. Ali kakor hitro zmanjka otroku naklonjenosti k učitelju, lahko hiti v pogubo. Z ljubeznijo in mirnostjo bomo mnogo lažje dosegli, da so otroci pridni, kakor s trdim nasiljem.“ — K vzgoji starejših je opomba: „Kdo se je kdaj poboljšal, če je videl svarilca, kako je razjarjen in razljučen? Navadno zapeljuje to ljudi, da nam učiteljem prisojuje jezo vedno kakor napako. Oni ne verjamejo, da razplameni ljubezen do Boga učiteljevo gorečnost; v njegovem majhnem prestopku vidijo že greh. Njim je to že trden dokaz — da so to ljudje kakor vsi drugi, kakor surovi ljudje, kateri z gnjevom privoljujejo v svoje strasti.

Vych. L.

Družba sv. Cirila in Metoda bode imela letos glavno skupščino v Mariboru dné 9. avgusta.

Učiteljska beda. Iz Budjejevic se javlja, da se je v Sobieslavu obesil učitelj, ker z malo plačo ni mogel preživiti svoje rodovine, obstoječe iz sedmih nepreskrbljenih otrok.

Doktor tehničnih znanosti. Avstrijski minister za nauk in bogočastje je pozval delegate tehničnih visokih šol h konferenci, ki se je vršila o velikonočnih praznikih, da se z njimi posvetuje o načinu, po katerem bi se moglo podeliti tehničnim visokim šolam pravo promocije na čast doktorstva tehničnih znanosti. Temelj temu posvetovanju so bile želje, ki so jih imele tehnične šole mnogo let. Uredilo se je promocijsko pravo vseh tehničnih visokih šol zajedno z vprašanjem o naslovu inženirja, o čemur se ravno sedaj razpravlja v državnem zboru. Cesar

je predloge, ki jih je takrat konferenca stavila, sprejel, in sedaj imajo v Avstriji tudi tehniške šole pravico promocije.

Bolgarski učitelji na Avstrijskem. Pretekli mesec je potovalo po Avstro Ogerski 30 bolgarskih učiteljev, ki pa niso delali čast niti učiteljstvu niti Slovenstvu sploh. V Budimpešti so položili venec na spomenik — madžarskega pesnika Petőfija. V Pragi so se dali pogostiti od bratov Čehov in napijali slovanski vzajemnosti. Ko so pa vsled tega nemški nacionalci v Gradcu sklenili, da jih ne bodo sprejeli, opravičevali so se jim, da so jih Čehi zlorabili v politične namene, da radi potujejo po nemških mestih, kjer vidijo največ kulturnih naparv. — V Avstriji Bolgari niso zapustili najboljšega spomina.

Katoliško šolsko društvo je napravilo dné 11. in 12. maja na Dunaju si-

jajno ljudsko veselico, ki se je vršila na vrtu visokega društvenega pokrovitelja nadvojvoda Franc Ferdinanda. Vesele se je vdeležilo nad 60.000 ljudi. Pokroviteljstvo nad to veličastno krščansko manifestacijo je prevzela nadvojvodinja Marija Jožefa. Med vdeleženci je bilo mnogo plemstva in častništva. Navzoč je bil tudi nadvojvoda Oton, soprog gospe pokroviteljice. — Ta ljudska veselica je bil slovesen protest proti „Los von Rom“ - gibanju, in znova priča, kako se vnema za versko šolo vedno bolj razširja med ljudstvom.

Dva šolska dobrotnika. Štajerski deželni šolski svet je izrekel pohvalno priznavanje baronu E. Cnoblohu, ritmojstru in graščaku v Žoneku ter njegovi soprogi baronici Elzi za njune dobrotljive čine braslovski šoli in šolski mladini.

St. 1650.

Razpis natečaja.

Na petrazredni c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je stalno popolniti mesto **dveh učiteljev** z dohodki IV. plačilnega razreda idrijskega učnega osebja t. j. z letno plačo po 1000 K, aktivitetno doklado letnih 200 K in pravico do 6 petletnic po 100 K.

Prosilci naj lastnoročno pisane prošnje z dokazom učne sposobnosti za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom predpisanim potom

do 31. majnika 1901.

pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvu uložé.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji, dné 2. majnika 1901.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.